

امکان ورود به صنعت هوایی با پرداخت ۱۰۰ میلیون تومان فراهم شد.

درباره معاهده ایران و روسیه

مصوبه اخیر مجلس از منظر امنیتی و اقتصادی قابل نقد است

علی آهنگر

نویسنده و پژوهشگر تاریخ

کلیات لایحه «معاهده جامع راهبردی ایران و روسیه» در نشست علنی روز چهارشنبه ۲۱ اردیبهشت ۱۴۰۴ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسید. روز سه‌شنبه اولویت بررسی این لایحه به تصویب نمایندگان رسیده بود. مطرح شدن توافقنامه جامع راهبردی ایران و روسیه، پس از سال‌ها کش و قوس می‌تواند گامی روبه پیشرفت و نگاهی به سمت آینده باشد. اما پرسش این است: آیا توافقنامه جامع راهبردی ایران و روسیه گامی روبه آینده است یا عقب‌گردی به سمت گذشته؟! توافقنامه جامع راهبردی، در نخستین نگاه و در مقدمه خود، آدمی را به یاد گذشته و پیشینه تاریخ می‌اندازد؛ پیشینه و گذشته‌ای که موجبات ترس و نگرانی از این معاهده را ایجاد می‌کند. مقدمه معاهده با تاکید، این توافقنامه را بر روی «شالوده مستحکم حقوقی» دو قرارداد تاریخی بین ایران و شوروی در سال‌های ۱۲۹۹ و ۱۳۱۹ قرار می‌دهد. آنجا که می‌گوید: «با تاکید بر اینکه عهدنامه منعقد فی مابین دولت ایران و دولت جمهوری فدراتیو سوسیالیست شوروی روسیه مورخ ۷ اسفند ۱۲۹۹ هجری شمسی (برابر با ۲۶ فوریه ۱۹۲۱ میلادی)، قرارداد (معاهده) بازرگانی و بحریمایی میان ایران و اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی مورخ ۵ فروردین ۱۳۱۹ هجری شمسی (برابر با ۲۵ مارس ۱۹۴۰ میلادی)... شالوده حقوقی مستحکمی را برای روابط دوجانبه ایجاد کرده‌اند، به شرح ذیل موافقت نمودند.»

اما این دو قرارداد قدیمی چه ایرادهایی دارند که قرار دادن توافقنامه جامع راهبردی بر «شالوده‌های مستحکم حقوقی» آن، شائبه‌های نگران‌کننده امنیت ملی برای ایران ایجاد می‌کند؟ در معاهده ۱۲۹۹/۱۹۲۱ دو فصل پنجم و ششم قرار دارد. دو فصلی که به شوروی اجازه می‌داد در صورت احساس خطر در خاک ایران، می‌توانست قشون نظامی خود را وارد خاک ایران کند و تا هر زمان که خطر برطرف نشده در ایران بمانند.

فصل ششم معاهده ۱۹۲۱ مقرر می‌دارد: «طرفین معظمتین متعاهدتین موافقت حاصل کردند که هر گاه ممالک ثالثی بخواهند به وسیله دخالت مسلحه سیاست غاصبانه را در خاک ایران مجری دارند یا خاک ایران را مرکز حملات نظامی بر ضد روسیه قرار دهند و اگر ضمناً خطری سرحدات دولت جمهوری اتحادی شوروی روسیه خودش نتواند این خطر را رفع نماید، دولت شوروی حق خواهد داشت قشون خود را به خاک ایران وارد نماید تا اینکه برای دفاع از خود اقدامات لازمه نظامی را به عمل آورد. دولت شوروی روسیه متعهد است که پس از رفع خطر بلادرنگ قشون خود را از حدود ایران خارج نماید.» با استناد به همین فصل بود که در جنگ جهانی دوم، شوروی اقدام به اشغال آذربایجان کرد و حتی پس از جنگ نیز خیال رفع اشغال را نداشت و خاطره‌ای تلخ در حافظه تاریخی ملت ایران از این قرارداد برای همیشه برجای گذاشت. آیا به هر دلیل، روسیه در آینده نمی‌تواند دوباره به این بند بایک تفسیر موسع استناد کند؟ آیا این یک خطر امنیت ملی برای ایران به حساب نمی‌آید؟!

در این مقدمه، به قرارداد بحریمایی سال ۱۳۱۹ یا ۱۹۴۰ نیز به عنوان «شالوده مستحکم حقوقی» تاکید شده است؛ قراردادی قدیمی در ۸۵ سال پیش که کشتیرانی در بحر خزر را منحصراً به ایران و شوروی می‌داند. این بند که در ماده ۱۳ قرارداد آمده، می‌تواند روابط تجاری ایران با دیگر کشورهای امروز همسایه در دریای خزر را در آینده مورد سوال و محدودیت و ممنوعیت قرار دهد. قرارداد ۱۳۱۹ به «نماینده‌ی بازرگانی شوروی» امتیازهای گسترده‌ای مانند مصونیت‌های قضایی، استفاده از رمز دیپلماتیک، و معافیت‌های گمرکی اعطا کرده بود؛ امتیازهایی که معمولاً به سفارت‌خانه‌های کشورها داده می‌شود. این قرارداد دارای اصطلاحات و تعهداتی است که با استانداردهای حقوقی مدرن سازگار نیست. برای مثال، استفاده از عبارت‌هایی مانند «رژیم کامل‌الوداد مطلق» یا «حقوق خارج‌الملکتی» ممکن است در آینده به تفسیرهای موسع و متفاوتی منجر شود.

این‌ها نکاتی مهم و برجسته در دو قرارداد ۱۲۹۹ و ۱۳۱۹ بود که نگرانی‌های امنیت ملی و شائبه‌های تجاری و بازرگانی و سیاسی در شرایط جدید ایجاد می‌کند. ضمن آنکه این دو قرارداد حالا دیگر باورهای تاریخی‌اند. چرا باید با ارجاع به آنها در یک مشارکت راهبردی جدید در این عصر، زمینه احیا و زنده شدن دوباره آنها را فراهم کرد؟! به نمایندگان محترم مجلس پیشنهاد می‌شود با قید فوریت، هرگونه ارجاع به معاهده‌های ۱۲۹۹ و ۱۳۱۹ را از مقدمه این توافقنامه حذف کنند.

همچنین، در بند ۳ ماده ۱۳ معاهده جامع راهبردی به «کنواسیون رژیم حقوقی دریای خزر» بدون ذکر نام اشاره شده است. درحالی‌که این کنواسیون هنوز به تصویب مجلس شورای اسلامی نرسیده است؛ کنواسیونی که شالوده آن می‌تواند در صحن مجلس مورد اصلاح نمایندگان قرار گیرد.

این توافقنامه‌ها در تاریخ می‌مانند و نمایش‌دهنده شناخت و آگاهی یک ملت در تایید و تصویب آن شمرده می‌شوند.

اصلاً فکر نکردند که این تصمیم چه آثاری در زندگی مردم می‌گذارد و منجر به اعصاب کامیون‌داران شد. دیدگاه نظام برنامه‌ریزی و قانونگذاری ایران دیدگاه علیل و ضعیفی است و نگاه جرم‌شناختی به تصمیمات خود ندارد. شورای عالی پیشگیری از جرم باید فعال‌تر باشد و همکاری جامعه‌شناسان، حقوقدانان و روانشناسان را جذب کند. ضمن آنکه دستورالعمل‌هایی صادر کنند که مصوبات اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و... دولت و مجلس «پیوست جرم‌شناسی» داشته باشند، تا مشخص شود این مصوبه چقدر موجب بروز نارضایتی یا جرم می‌شود یا نمی‌شود. اگر موجب افزایش جرم می‌شود چه راهکاری برای کاهش جرم‌زایی آن وجود دارد؟ اکثر مصوبات حوزه‌های مختلف در مجلس به عنوان قانون و دولت در حوزه آیین‌نامه و دستورالعمل‌های اجرایی، آثار مجرمانه دارند. شرط اول افزایش کیفیت فعالیت دادگستری این است که میزان دعاوی و به ویژه جرایم در کشور کاهش پیدا کند که قضات، دادایران، بازپرس‌ها مجبور نباشند که با مراجعه‌کنندگان و پرونده‌های بسیار روبه‌رو باشند. ریاست شورای عالی پیشگیری از جرم، با رئیس قوه قضائیه است که باید بیشتر فعال باشد و مصر باشد که تمام مصوبات هیئت وزیران، مجلس و... پیوست جرم‌شناسی داشته باشند و اگر این پیوست وجود نداشت تصویب نشود.»

نمی‌شود با موعظه جلوی تخلف قضات را گرفت

عبدالصمد خرمشاهی، حقوقدان و وکیل دادگستری

نیز در باره بازتعریف نظارت‌ها و ارزیابی مسئول نظارت به هم‌پهن گفت: «طی سالیان سال مسئولان دستگاه قضا بر نظارت تاکید کردند و گاه جیت نظارت کمیته یا کمیسیون تشکیل شده این موضوعات در حرف‌ها گفته شده اما در عمل به اجرا نرسیده است و بررسی نکردند که کمیته یا کمیسیون یا نهاد یا تشکیلات که وظیفه نظارت داشته، کار خود را درست انجام داده یا کوتاهی کرده است. هیچ وقت کارنامه‌ای در این خصوص ارائه نشده که عملکرد فرد، نهاد، تشکیلات یا کمیسیونی که مسئول نظارت در مسائل را نشان دهد. باید از این نهادها یا افراد بازخواست شود تا گزارش دهند که چه مسائلی را پیگیری و چه تخلفاتی مشاهده کرده‌اند. این روند در عمل هیچ وقت محقق نشده و صرفاً یکسری مسائل عنوان شده که خُب طبیعتاً بد نیست؛ نظارت بر همه امور لازم است و باید انجام شود. اما اینکه چگونه، چرا و اینکه ظ ف یک سال عملکرد ناظران چگونه بوده، مشخص نشده است. به نظر من اصل نظارت خوب است اما جدی گرفتن آن و پیگیری مسائل مهم است. باید بر عملکرد ناظران نیز نظارت کند و بازدهی آن تشکیلات مشخص و روشن شود.»

این وکیل دادگستری با اشاره به هشدار اژه‌ای درباره لغزش در قوه قضائیه نیز تاکید کرد: «این نگاه خوبی است. فرض را بر این بگذاریم که قضات صحیح‌العمل هستند، لغزش ندارند، دچار وسوسه مالی نمی‌شوند، در جاده سلامت و اعتدال قدم برمی‌دارند و تابع پول، رشوه یا سفارش نیستند. اما مسئله این است که نمی‌شود واقعیت‌ها را انکار کرد. در تمام تشکیلات این احتمال وجود دارد که کارمندی با این شرایط تورم و گرانی، لغزش داشته باشد. نمی‌شود با نصیحت و موعظه جلوی تخلف را گرفت. باید وضعیت مالی قضات همراه با تورم و مشکلات اقتصادی بهبود پیدا کند. یک قاضی که مثلاً ۵۰-۴۰ میلیون تومان حقوق می‌گیرد، معیشت مالی او باید بهتر شود تا دچار وسوسه مالی نشود. وگرنه خوش‌بینی و انکار واقعیت است که بگوییم با نصیحت و موعظه قوه قضائیه یا تشکیلات دیگر وسوسه مالی نمی‌شوند. بی‌انصافی است که از یک قاضی انتظار داشته باشیم با حقوق کم لغزش نداشته باشد. اول باید وضعیت معیشتی قضات بهبود پیدا کند تا خواسته‌های اولیه زندگی‌اش تأمین شود. اگر شرایط زندگی و معیشتی قضات بهبود پیدا کرد، نظارت و کنترل بر عملکرد او و بر خورد با تخلفات احتمالی باید شدید باشد. اگر یک قاضی که حقوق مکنی می‌گیرد، تخلفی کرد جای ماشات و تعارف با او باقی نمی‌ماند. این یک تفکر ایده‌آلی است که قضات مشکلات معیشتی یا اقتصادی داشته باشند اما لغزش نداشته باشند.»

این حقوقدان افزود: «در تمام دین قضات و کارمندان دادگستری از شرایط مالی خوبی بر خوردار هستند. اول باید زمینه ایجاد وسوسه مالی در قضات را از بین برد و قضات تأمین باشند و هرگز گرفتن رشوه یا ضایع کردن حق کسی در مخیله او نیفتد.»

خرم‌شاهی در پاسخ به این سوال که این شرایط اقتصادی و معیشتی باعث شده که قضات به وکالت روی آورند گفت: «طبیعتاً این نشان می‌دهد که قضات از لحاظ مالی تأمین نیستند اما نمی‌خواهند تخلف کنند. معدود قضاتی هستند که مشکل مالی را از راه خلاف قانون جبران می‌کنند اما بسیاری از قضات نمی‌خواهند دچار وسوسه مالی شوند یا لغزش پیدا کنند. تعداد این قضات کم نیست در حالی که تعداد قضات نسبت به حجم پرونده‌های قضایی کم است و بارها مسئولان قوه قضائیه این موضوع را گوشزد کرده‌اند. قوه قضائیه باید افراد را با حقوق مکفی جذب کند نه آنکه قضات دلسرد شده و دنبال وکالت بروند.» این وکیل دادگستری با اشاره به سخنان اژه‌ای درباره درخواست ماده ۴۷۷ نیز بیان کرد: «این مشکل قانونگذاری است که ماده ۴۷۷ را مصوب کرده است. این ماده یکی از راه‌های اعتراض است. به ندرت این موارد پذیرفته می‌شود چراکه تشخیص خلاف بین شرع بودن، دشوار است. افرادی که محکومیت قطعی دارند به ناچار آخرین راه‌حل یا راه اعتراض آن این ماده است و نمی‌شود جلوی آنها را گرفت. به هر حال کسی که محکوم شده می‌خواهد به هر شکلی محکومیت خود را رفع کند.»

او افزود: «وقتی ماده ۴۷۴ را وجود دارد، این ماده دوگانگی اشکال کرده و تقصیر محاکم نیست. درست است که احتمال دارد احکام تمام محاکم منطبق با قانون نباشد اما این ایراد از قضات نیست. به نظر من این مشکل از قانونگذاری است که این ماده را وضع کرده و محل اختلاف است. فکر می‌کنم ۹۵ یا ۹۶ درصد از این اعتراضات از این طریق (۴۷۷) رد می‌شود که نوعی سردرگمی ایجاد می‌کند. این یک راه فوق‌العاده دادرسی است که زیاد ضروری به نظر نمی‌رسد که در آیین دادرسی کیفری گنجانده شود. حداقل تبصره‌ای اعمال می‌کردند که هر پرونده قابلیت اعتراضی در این چهار چوب نداشته باشد و شرایطی تنظیم می‌کردند که به این حد گسترده نباشد. ۴۷۷ گنگ و گسترده است و سخت است و معمولاً افراد عادی که تقاضای این ماده را می‌کنند باید آنقدر دانش داشته و مسلط به فقه باشند که تبیین کنند موضوع پرونده مخالف با چه بخشی از شرع است. در خیلی از مسائل فقها نیز اختلاف نظر دارند. بنابراین شفاف نیست و فکر می‌کنم که باید تبصره و شرایطی برای آن در نظر بگیرند تا از ماده ۴۷۷ در شرایط خاص و مشخصی برای رفع مشکل پرونده‌ها استفاده شود.»

تقریر

این اجتماع بزرگ هر ساله دارای یک هدف مهم و مورد نیاز ملت ایران است، و آن عبارت است از تجدید یاد امام بزرگوار و بهره‌گیری از درس امام بزرگوار برای پیشرفت کشور و اداره‌ی کشور و تعقیب اهداف بلند انقلاب.
«رهبر معظم انقلاب اسلامی»

امام خمینی

هموطنان عزیز، مردم شریف ایران

فراخوان مشارکت در بزرگترین گردهمایی فرهنگی - اجتماعی کشورمان در آستانه سالروز چهارده و نیمه خرداد فرارسید. امسال چند مناسبت، این رویداد مهم را متفاوت تر از گذشته در پیش چشم میلیون‌ها ناظر داخلی و خارجی بر جسته نموده است. (الف) به لحاظ معنوی تقارن روز بزرگداشت حضرت امام خمینی در ۱۴ خرداد با شب عرفه، این بزرگترین معیاد عارفان و مناجاتیان، بستری است برای بهره‌مندی بیشتر از معنویت ایام حج و هم‌صدایی با مناجات حاجیان در حرم احیاگر راستین حج ابراهیمی و آموزگار عرفان حسینی.

(ب) تداوم رنج درد و آزار مظلومان بی‌پناه فلسطینی، سکوت شرم‌آور شورای امنیت سازمان ملل، بی‌حرکی نهادهای مسئول بین‌المللی در برابر نسل‌کشی آشکار و فجایع بی‌نظیر رژیم صهیونیستی در غزه در یک سو؛ و در سوی دیگر امواج روبه افزایش اعتراض‌ها و اجتماعات مردمی حتی در داخل کشورهای حامی رژیم صهیونیستی و موج روز افزون خشم عمومی انسان‌های آزاده جهان از این همه جنایت و کشتار آشکار، تقابل واقعی خیر و شر را عریان‌تر از همیشه به نمایش گذارده است.

بزرگداشت یاد و نام امام خمینی، که فریادش علیه ستمگران و مستکبران و شعارش آزادی فلسطین و قدس عزیز بود، مناسبترین جلوه‌گاه ابراز ندای فطرت‌های پاک در حمایت از مظلومین و برائت از ستمگران است. و در همین راستا این مراسم در واقع در سالجاری بزرگداشت همه آزادگان شهید و سرافرازی است که در مسیر مقاومت و دفاع از مظلومان در جبهه مقاومت به لقای حق شتافته‌اند.

(ج) مراسم ۱۴ خرداد امسال در شرایطی برگزار می‌شود که دولت محترم با شعار وفاق ملی برای کاهش مشکلات معیشتی مردم و رفع ناآرامی‌ها و تقویت بنیه اقتصادی کشور صادقانه در تلاش است و در عرصه سیاست خارجی نیز هم‌زمان فعالانه برای احقاق حقوق ملت بزرگ ایران و رفع تحریم‌های ظالمانه، روند مذاکرات پیچیده و دشوار را با هوشمندی و متانت و البته با اقتدار و صلابت مدیریت کرده و به پیش می‌برد؛ مطمئناً نیل به موفقیت در این عرصه‌ها بیش از هر زمانی در گرو همدلی تمامی مسئولان و خدمتگزاران قوای مختلف نظام؛ و نیازمند حمایت و همصدایی آحاد ملت شریفمان است. و انشاء الله نظام جمهوری اسلامی این مسیر را با «امید و اقتدار» به‌سر منزل مقصود خواهد رساند.

حضور گسترده پیروان حضرت روح‌الله در حرم امام خمینی در روز ۱۴ خرداد در کنار مسئولین نظام جمهوری اسلامی و در محضر رهبر معظم انقلاب اسلامی، و در دیگر مجالسی که در سطح کشور برگزار می‌گردد در حقیقت نمایانگر عزم جزم ملت و مسئولین ایران برای ایستادن بر حقوق حق‌خویش هم‌زمان با تلاش صادقانه در کاهش تنش‌ها و ایجاد فضایی آرام و امن برای پیشرفت و تعالی کشور در همه زمینه‌ها است چرا که آرمان امام خمینی: ایران همیشه سربلند و اسلام همواره سرافراز بوده و هست.

ستاد مرکزی بزرگداشت امام خمینی و کمیته‌های مختلف آن با کمال افتخار آمادگی خویش برای گرامیداشت مقدم سبز و گرم شما یاوران ایران و اسلام عزیز، و دوستان و پیروان امام خمینی را در برنامه‌های بزرگداشت حضرت امام به‌شرح زیر اعلام می‌دارد:

مراسم سه‌شنبه ۱۳ خرداد ۱۴۰۴:

شب ۱۴ خرداد بعد از نماز مغرب و عشاء با قرائت قرآن و عزاداری و سخنرانی جناب آقای دکتر پزشکیان ریاست محترم جمهوری اسلامی در حرم مطهر حضرت امام.

مراسم چهارشنبه ۱۴ خرداد ۱۴۰۴:

مراسم عظیم دینی، سیاسی و ملی میثاق با امام و بیعت با رهبری روز چهارده خرداد از ساعت ۸ صبح در حرم مطهر حضرت امام با قرائت قرآن و عزاداری و سخنان یادگار امام آغاز و سپس همگان از بیانات مهم و حکیمانه رهبر عظیم الشان انقلاب حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای بهره‌مند خواهند شد.

مراسم پنج‌شنبه ۱۵ خرداد ۱۴۰۴:

ضمناً در روز پانزده خرداد مراسم دعای عرفه از ساعت ۱۴:۳۰ در حرم مطهر برگزار می‌گردد.

مهر و نثار حضرت امام خمینی (ره)